MILLIY MUSIQA VA UNING ZAMONAVIY RIVOJLANISHDAGI O‘RNI

Jamalov Aybek Maxsutovich – *o‘qituvchi*
Jamalovmusic@gmail.com
O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat instituti Nukus filiali

РОЛЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ МУЗЫКИ В СОВРЕМЕННОМ РАЗВИТИИ

Жамалов Айбек – *преподаватель*
Нукусский филиал Государственного института искусств и культуры Узбекистана

THE ROLE OF NATIONAL MUSIC IN MODERN DEVELOPMENT

Jamalov Aybek Maxsutovich – *teacher*
Nukus branch of the Uzbek State Institute of Arts and Culture

Tayanch so‘zlar: milliy musiqa, an’analar, madaniy meros, zamonaviy texnologiyalar, estrada, milliy cholg‘ular, rivojlanish.

Rezyume. Mazkur maqolada milliy musiqaning zamonaviy rivojlanishdagi o‘rni ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Unda milliy musiqaning tarixiy ildizlari, madaniy meros sifatidagi ahamiyati hamda bugungi kunda zamonaviy texnologiyalar va estrada yo‘nalishlari bilan uyg‘unlashuvi yoritilgan. Shuningdek, milliy cholg‘u asboblarining yangi musiqiy shakllarda qo‘llanilishi, yosh ijodkorlarning bu jarayondagi roli va milliy musiqaning global miqyosda rivojlanish istiqbollari ko‘rib chiqiladi. Tadqiqot natijasida milliy musiqa an’anaviy va zamonaviy elementlarning uyg‘unligi asosida rivojlanayotgani asoslab beriladi.

Ключевые слова: национальная музыка, традиции, культурное наследие, современные технологии, эстрада, национальные инструменты, развитие.

Резюме. В данной статье научно анализируется роль национальной музыки в современном развитии. Рассматриваются исторические корни национальной музыки, её значение как культурного наследия, а также процессы интеграции с современными технологиями и эстрадными направлениями. Особое внимание уделяется использованию национальных музыкальных инструментов в новых формах, роли молодых исполнителей и перспективам развития национальной музыки на международном уровне. В результате исследования обосновывается, что национальная музыка развивается на основе гармоничного сочетания традиционных и современных элементов.

Key words: national music, traditions, cultural heritage, modern technologies, estrada, national instruments, development.

Summary. This article analyzes the role of national music in modern development from a scientific perspective. It examines the historical roots of national music, its importance as a cultural heritage, and its integration with modern technologies and popular music trends. The study also highlights the use of traditional musical instruments in new forms, the role of young artists, and the prospects for the global development of national music. The research concludes that national music evolves through the harmonious combination of traditional and modern elements.

Kirish. Bugungi globallashuv davrida milliy musiqa har bir xalqning o‘zligini namoyon etuvchi muhim madaniy omillardan biri hisoblanadi. O‘zbek milliy musiqasi asrlar davomida shakllanib, boy an’analar va o‘ziga xos ijro uslublari bilan ajralib turadi. Zamonaviy rivojlanish jarayonida milliy musiqa yangi bosqichga ko‘tarilmoqda. Texnologik taraqqiyot, raqamli platformalar va estrada yo‘nalishining rivojlanishi natijasida milliy ohanglar yangi talqinda yangramoqda. Bugungi kunda yosh ijrochilar milliy musiqani zamonaviy janrlar bilan uyg‘unlashtirib, yangi uslub va yo‘nalishlarni yaratmoqda. Bu esa milliy musiqaning ommaviylashuvi va xalqaro miqyosda tanilishiga xizmat qilmoqda. Milliy musiqa — bu xalqning tarixi, urf-odati, dunyoqarashi va ruhiyatini aks ettiruvchi muhim san’at turi hisoblanadi. U avloddan-avlodga o‘tib kelayotgan bebaho madaniy merosdir.

Zamonaviy davrda milliy musiqaning rivojlanishida estrada san’ati muhim o‘rin egallaydi. Estrada orqali milliy kuy-qo‘shiqlar yangi aranjirovkada ijro etilib, keng auditoriyaga yetkazilmoqda. Shuningdek, dutor, doira, gijjak kabi milliy cholg‘u asboblari zamonaviy musiqa bilan uyg‘unlashtirilib, yangi musiqiy asarlar yaratilmoqda. Bu talqinda rivojlanishiga xizmat qiladi. Zamonaviy davrda milliy musiqaning rivojlanishida raqamli texnologiyalarning o‘rni beqiyosdir. Internet tarmoqlari, ijtimoiy platformalar va musiqa tarqatish servislarining kengayishi milliy musiqaning ommalashuviga katta ta’sir ko‘rsatmoqda. Avvallari faqat mahalliy

doirada tinglanadigan kuy-qo‘shiqlar bugungi kunda global auditoriyaga chiqish imkoniyatiga ega bo‘ldi. Milliy musiqaning zamonaviy rivojlanishida aranjirovka va ovoz yozish texnologiyalari muhim rol o‘ynaydi. Zamonaviy studiyalarda yaratilayotgan asarlar yuqori sifatli ovoz, boy tembr va keng diapazon bilan ajralib turadi. Bu esa tinglovchilarning musiqani qabul qilish darajasini oshiradi. Shuningdek, milliy musiqani rivojlantirishda yosh ijodkorlarning o‘rni alohida ahamiyatga ega. Ular milliy an’analarni saqlagan holda, zamonaviy musiqiy oqimlar bilan tajriba o‘tkazib, yangi janrlarni yaratmoqda. Bu jarayon milliy musiqaning yangilanishi va rivojlanishini ta’minlaydi.

Bugungi kunda milliy musiqa nafaqat madaniy meros sifatida, balki iqtisodiy resurs sifatida ham qaralmoqda. Konsert faoliyati, festivallar, musiqiy loyihalar orqali milliy musiqa keng targ‘ib qilinmoqda va bu uning barqaror rivojlanishiga xizmat qilmoqda. Milliy musiqa orqali yosh avlodni milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalash ham muhim vazifalardan biridir. Shu sababli ta’lim tizimida milliy musiqa fanlariga alohida e’tibor qaratilmoqda, bu esa kelajakda milliy san’atning rivojlanishiga mustahkam zamin yaratadi.

Ilmiy tahlil va muhokama

Milliy musiqaning zamonaviy rivojlanishini ilmiy nuqtai nazardan tahlil qilganda, bir necha asosiy omillarni ajratib ko‘rsatish mumkin.

Birinchidan, global madaniy almashinuv jarayoni milliy musiqaga ham ta’sir ko‘rsatmoqda. Turli xalqlarning musiqiy madaniyati o‘zaro ta’sirga kirishib, yangi ijodiy yo‘nalishlarni yuzaga keltirmoqda. Bu jarayonda milliylikni saqlab qolish bilan birga, innovatsion yondashuvlarni qo‘llash muhim ahamiyat kasb etadi. Ikkinchidan, zamonaviy texnologiyalar musiqani yaratish, yozish va tarqatish jarayonlarini tubdan o‘zgartirdi. Ilgari katta studiyalar talab qilgan ishlar bugungi kunda kichik mobil qurilmalar orqali amalga oshirilmoqda. Bu esa ijodkorlar uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda.

Uchinchidan, auditoriyaning musiqiy didi ham o‘zgarib bormoqda. Zamonaviy tinglovchi tezkor, sifatli va yangicha ohanglarni talab qiladi. Shu sababli milliy musiqa ham o‘z ifoda vositalarini boyitib borishi zarur. Shu o‘rinda ta’kidlash joizki, milliy musiqaning rivojlanishi faqat tashqi ta’sirlar bilan emas, balki ichki ijodiy salohiyat bilan ham bog‘liqdir. Har bir ijodkor milliy qadriyatlarni chuqur anglagan holda, ularni yangi shaklda ifoda etishga intilishi lozim.

Amaliy ahamiyati. Milliy musiqaning zamonaviy rivojlanishi amaliy jihatdan ham katta ahamiyatga ega. Avvalo, bu jarayon milliy madaniyatni saqlash va uni keyingi avlodlarga yetkazishda muhim vosita hisoblanadi. Ikkinchidan, milliy musiqa turizm va madaniy diplomatiya rivojida ham muhim rol o‘ynaydi. Xalqaro festivallar, konsertlar va madaniy tadbirlar orqali milliy musiqa boshqa xalqlarga tanishtiriladi. Bu esa mamlakatning ijobiy imijini shakllantirishga xizmat qiladi.

Uchinchidan, milliy musiqa ijodkorlar uchun yangi iqtisodiy imkoniyatlar yaratadi. Musiqiy platformalar, konsert faoliyati va media loyihalar orqali san’atkorlar o‘z ijodidan daromad olish imkoniyatiga ega bo‘ladi.

Shuningdek, ta’lim tizimida milliy musiqaga e’tibor qaratilishi yosh avlodning estetik didini shakllantirishda muhim omil hisoblanadi. Bu esa jamiyatda madaniy saviyaning oshishiga olib keladi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, milliy musiqa zamonaviy rivojlanish jarayonida o‘zining tarixiy ildizlariga tayanib, yangi shakl va mazmun kasb etmoqda. Texnologik taraqqiyot, global madaniy aloqalar va ijodiy yondashuvlar natijasida milliy musiqa yanada boyib bormoqda.

Shu bilan birga, milliy musiqaning o‘ziga xosligini saqlab qolish ham dolzarb vazifa bo‘lib qolmoqda. An’anaviy va zamonaviy elementlarning uyg‘unligi esa ushbu san’at turining barqaror rivojlanishini ta’minlaydi.

Kelajakda milliy musiqa yanada keng rivojlanib, nafaqat milliy, balki xalqaro miqyosda ham o‘z o‘rnini mustahkamlaydi. Bu esa milliy madaniyatning global sahnada namoyon bo‘lishiga xizmat qiladi.

Paydalanılǵan ádebiyatlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi – Zamonaviy musiqa rivojiga oid normativ hujjatlar va hisobotlar.
2. O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat instituti – Ilmiy maqolalar to‘plami. Toshkent–Nukus, 2022–2025.
3. Musiqa nazariyasi asoslari – Toshkent: O‘qituvchi nashriyoti, 2018.
4. Zamonaviy musiqa va estrada san’ati – Toshkent, 2020.